

Mezuza

- Czas powstania XX w.
- Miejsce powstania Izrael
- Wymiary wysokość: 10,2 cm, szerokość: 2,8 cm, grubość: 0,6 cm
- Numer inwentarzowy MNS/3135/S
- Muzeum [Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu](#)
- Tematy [wielokulturowość](#), [religijność](#)
- Technika [emalia](#), [odlewanie](#)
- Materiał [mosiądz](#)
- Prawa do obiektu Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu
- Prawa do wizerunków cyfrowych domena publiczna
- Digitalizacja RPD MIK, projekt Wirtualne Muzea Małopolski
- Tagi [judaika](#), [przechowywanie](#), [Żydzi](#), [3D](#), [wielokulturowość](#), [sztuka sakralna](#), [audiodeskrypcja](#), [3D plus](#), [domena publiczna](#)

Mezuza to mały podłużny pojemnik, wykonany najczęściej z metalu lub drewna, zawierający zwinięty w rulonik pergamin (*klaf*), na którym zapisane są ręcznie, po hebrajsku dwa fragmenty z Tory z Księgi

Powtórzonego Prawa. Pergamin zwijany jest od lewej strony do prawej, tak aby przy rozwijaniu tekst można było czytać od początku. Mezuzę przymocowuje się na framudze drzwi po prawej stronie, ukośnie, tak aby górna część skierowana była ku drzwiom. Najczęściej przybijano ją w momencie wprowadzenia się do domu lub nie później niż w ciągu 29 dni od zamieszkania. Funkcją mezuzy było przypominanie pobożnym żydom wchodzącym do swojego mieszkania o tym, jak powinni zachowywać się w domu wobec swoich najbliższych i jak wypełniać przykazania dotyczące relacji pomiędzy nimi a Bogiem, wychodzącym z domu zaś o wymaganiach, jakie Tora stawia im wobec ludzi i świata. Co jakiś czas sprawdza się, czy zapisane pergaminy wewnątrz mezuzy nie zostały w żaden sposób uszkodzone, w wypadku mezuz w domach czyni się to dwa razy na siedem lat, natomiast w miejscach publicznych raz na pięćdziesiąt lat.

Mezuzą znajdującą się w zbiorach sądeckiego muzeum ma interesującą dekorację. Przęd obiektu podzielony jest na 12 prostokątnych pól, ułożonych w dwóch kolumnach. W nich, na naprzemiennie ułożonych niebieskich i brązowych, emaliowanych tłach, obwiedzionych ramką, umieszczone są wypukłe symbole dwunastu plemion izraelskich. Plemiona te wywodziły się od dwunastu synów Jakuba, którzy podzielili między siebie ziemię Izraela. Ich symbolami są: jeleń, wschodzące słońce, namioty, dzban z mieczem, drzewo, lew, wiosła, osiołek, owoc winorośli, okręt, lis i wąż. Dołem mezuzą zakończona jest skręconą wicią z wolutkami na końcach i dziurką na gwoździe pośrodku. U góry natomiast znajduje się hebrajski napis oraz litera *szin*, po bokach której umieszczone są dwa otworki na gwoździe. Do mezuzy dołączone są 3 fragmenty hebrajskiego tekstu na pergaminie.

Mezuzę do zbiorów muzeum podarował w 1987 roku Albin Kac, były mieszkaniec Nowego Sącza żydowskiego pochodzenia, obecnie żyjący w Izraelu.

Opracowanie: Edyta Ross-Pazdyk (Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu), © wszystkie prawa zastrzeżone

„(...) i napiszesz je na bramach i na odrzwiach domu twego”

Wedle żydowskiego prawa religijnego, niezwłocznie po wprowadzeniu się do nowego domu czy mieszkania (do wynajętego — najpóźniej w ciągu 29 dni) po prawej stronie drzwi wejściowych (na 2/3 wysokości framugi) powinno się umieścić mezuzę, nachylając ją lekko w lewo ku wnętrzu mieszkania i przybijając trwale gwoździami. Jeszcze dziś można gdzieś odnaleźć ukośny ślad po jej obecności na odrzwiach domów, które nie tak dawno zamieszkiwali polscy Żydzi.

Jaka jest funkcja tego podłużnego pojemnika, często przepięknie zdobionego, wykonanego zwykle z metalu, ale też z drewna lub szkła?

Otóż wewnątrz mezuzy znajduje się zwitek pergaminu (*klaf*, zwijany od lewej do prawej strony, aby można go było zacząć czytać już podczas rozwijania) z wypisanymi ręcznie dwoma fragmentami z Księgi Powtórzonego Prawa. Zwyczaj umieszczania jej na framudze drzwi wejściowych wyjaśnia już pierwszy z umieszczonych w mezuzie fragmentów:

„Słuchaj, Izraelu! Haszem Bóg nasz, Haszem jest Jedyny. Będziesz miłował Haszem — Boga twego, z całego serca swego i z całej duszy swojej i z całej siły swojej. Niechaj słowa te, które Ja ci dziś nakazuję, będą w twoim sercu. Będziesz je wpajał swoim dzieciom i będziesz o nich mówił, przebywając w swoim domu, idąc drogą, kładąc się i wstając. I przywiążesz je jako znak do swojej ręki, i będą między twoimi oczyma, **i napiszesz je na bramach i na odrzwiach domu twego**” (6: 4—9).

Traktowanie mezuzy jako amuletu chroniącego domostwo przed złymi duchami pochodzi z wierzeń ludowych i jest błędne. Nakaz jej umieszczania wiąże się ściśle z przypominaniem o obecności Boga i jego przykazaniach. Pobożny Żyd, przekraczając próg domu, dotyka jej dwoma palcami prawej ręki, które następnie przykładają do ust. Gest ten wyraża miłość i szacunek do Boga oraz całej tradycji religijnej, do której przynależność mezuzą podkreśla.

Jej nazwa pochodzi od hebrajskiego słowa *חזוז* (odrzwia). Większość mezuzot (liczba mnoga od słowa

„mezuzą”), również i [ta eksponowana na naszym portalu](#), jest opatrzonych literą szin Ψ , czyli pierwszą literą słowa *Szaddai*, stanowiącego jedno z Imion Boga. Hebrajskie *El Szaddai* oznacza „Bóg Wszechmogący”.

Opracowanie: Kinga Kołodziejska (Redakcja WMM),

Ten utwór jest dostępny na [licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska](#).

Tagi: [judaika](#), [Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu](#), [licencje Creative Commons](#)